

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламациі неопла-
чани відні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

за цілий рік	20 K. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Хто може стати дійсним творцем загального мира ?

Під Мукленом кінчить ся знов один кровавий акт трагедії — російсько-японської війни. Бажане всіх цивілізованих людей світа є безперечно таке, щоб сей акт був zarazом і останнім, щоб між обома воюючими сторонами настав мир.

Російсько-японська війна показала ще раз у цілій страшній величчю усе кельне варварство сучасної війни, супроти чого протестує кожне людське серце усього світу. Колиж нема ніякої запоруки, щоб обі воючі сторони були схильні до мира, а навпаки обі сторони а передовсім Росія, досі рішучо заперечували вістку, неначе котра небудь із них старала ся о закінчене мира, то у європейській пресі стали виринати думки, якби можна присилувати обі держави до мира, а дальше якби мож загально не допустити до того, щоб на світі вибухнула люта пожежа війни.

Нашим читачам буде ще певно в тямці подана також і нашою часописею стаття Б. Бернзона п. з. „Психологічний момент“. На сю статтю відозвав ся у Courier-i Eugoréen-i голоє D. Nienwehnhuis, що признаючи певну основу виводам Бернзона, докидує до них від себе ось що:

„Бернзон сказав, що по упадку Порту Артура надійшов „психологічний момент“ до інтервенції, позаяк війна дотичить нас всіх. Ми маємо найбільше права мішати ся до неї“. А коли хто говорить: Але-ж воюючі не хочуть інтервенції, вони з нею не числять ся, то Бернзон питає: Чи справді воно так? Як они сего і не хочать, так у нас є средство здержати війну без огляду, чи воюючим се до вподоби чи ні — а іменно заховати як найстрогішу неутральність, яку сегодня на жаль, так безлично і облуд-

но нарушують великі і малі нації. Наколи воюючі не дістануть грошевої позички, наколи не дістануть ні вугля, ні средств поживи, ні кораблів, коротко сказавши: наколи війна не буде піддержувана із вні, то вона мусить завмерти.

Ось погляд вельми справедливий, з котрим хіба ніхто не стане спорити. Та як-раз тут починають ся в мене сумніви.

Чи справді спосібний Бернзон допустити хоч-би на одну хвилину, що все те можливе? Чи не є богачі як-раз тими, що мають найбільший інтерес піддержувати війну, бо вона збільшає їх скарби? Чи не тягнуть великі доставники, фабриканти, капіталісти найбільше зисків у час війни? І ви думаєте, що сї панове спустили би з виду свої інтереси задля гуманітарної причини?

Чи гадаєте, що такий приміром Карнеджіє, звівний філантроп, що подарував Палату Мира в Газі — усеує ся від достави оружя військам, наколи-б сего зажадала від нього мирового ліга?

Карнеджіє придбав свої мільони на промислі залізничім, а тепер мав-би сам заганувати одно з тих жерел, якими добув своє великанське майно?

Поспитайте Чемберлена, чи він відтягнув ся від достави рушниць підчас війни полуднево-африканської... Та я помиляю ся, се не він а его брат, він лиш як акціонер брав участь в дивідендах. Ті добродії грають радо ролю філантропів; я і не сумніваю ся, що вони дадуть один, два ба й три мільони на „Червоний Хрест“ але під успіхом, що не втратять нагоди заробити, десять, двацять, трицять мільонів у війні. Не забуваймо ніколи, що інтереси суть тільки... інтересами.

Ось дійсність суха, прозаїчна! Ні богачі, ні капіталісти, ні фабри-

канти-доставники не будуть тими, що не позичать грошей на війну, не доставляти муть вугля, поживи, кораблів.

Перейдім до парламентів.

Чи вони зроблять що проти сильної волі богачів, доставників і капіталістів? Ні, бо по правді, чи правительство не є іно заставом в руках сих добродіїв, котрі дають ему кредит на адміністрацію краю?

Такий поклик як Бернзона, се клич кинений на вітер. А одначе в ідеї Бернзона я таки бачу кінець війни.

Є одна кляса суспільности, котра може положити кінець теперішній війні і кожній иньшій; се кляса робітників, які завегди поносили і поносять тягарі і кошта воєнні, не беручи участі в зисках, котрі иноді війна може доставити.

Ще зовсім не так давно підчас війни між Англією а полуднево-африканськими республіками робітники корабельних верстатів в Амстердамі зробили пропозицію бойкотувати Англію очевидно на спосіб інтернаціональний. Отсе практична ідея. Її кинено у світ і вона сповнить свою задачу. Не можна надіятися, щоби вона мала безпосередній успіх, та й ніхто не посьмів ще щось подібного і допускати. А про те в сій ідеї ми находимо зарід клича проголошеного Бернзоном. Тут ось інтимна звязь поміж мілітаризмом а синдикалізмом, котрої одначе ще досі робітники як слід не порозуміли. Але почин вже є, а раз введена в практику ідея розвивати ся ме дальше, зростаючи невпинно в силу. Не вантажити, ні виладувати кораблів ні для Росії ні для Японії, не перевозити товарів чи то прямо чи посередно; відтяти оба воюючі краї від усякої торговельної комунікації, а тоді дальше ведене війни стане зовсім просто немислимим. Я кажу,

що робітники заняті при транспорті морем і на суші, се-то корабельні і залізничні робітники мають у своїх руках оружя, яке може кожну війну в зароді убити.

На міжнароднім робітничім конгресі з р. 1898 прийнято слідуочу резолюцію:

„Передовсім взиває конгрес всіх робітників залишити всяку працю на случай, якби вибухла війна в їх краю.

„Конгрес вірить в духа солідарности, який оживлює робітників усіх країв, тим то і надіє ся, що не даром числити ме на їхню підмогу в сій війні народів проти війни“.

Певна річ, не з гори а з долини прийде мир.

Люди мира се не королі, не міністри, не фінансісти ні дипломати а робітники продуктивні, бо війна і продукція се непримиримі два вороги. Війна непродуктивна а навіть деструктивна, тим то вона і стоїть в абсолютній опозиції до праці. Військові не тільки, що ніякої продуктивної праці не втворюють, а що більше живуть коштом праці продуктивної. Коли число військових зростає, рівномірно збільшають ся і тягарі продуктивних робітників. Представляю собі громаду з 5000 люда — з того 1000 дорослих, котрі своєю працею удержують всіх прочих. З них 200 беруть до війська — які же з сего наслідки для остального населення? Передше кожний продуктивний робітник кормив пятеро люда (пропорція 1000 : 5000), опісля втрачено 200 непродуктивних сил, остало 800 і сї мусять тепер живити 4000 непродуктивних і себе самих, та й ще крім того і тих 200 екс-робітників, загально 5000 люда. Кожний робучий має отже прокормити 5000 людей, по розділі сего між 800, котрі виконують всяку працю, буде 6.25. Місто живити як передше 5 люда, приходиться ся те-

С. Леонід.

AMOR SATYRUS.

Ти, любко, бачу, двох кохаєш —
се швидко і економічно,
відай любить не понимаєш
одного хлопця, та ще й вічно.

А я і не противлюсь, мила,
чудному принципови тому —
водів би тільки „паном“ титулуєш,
лиш по одному, по одному.

Як ти цілуєш — то не доцілуєш,
себе стиснути кріпше ти бороніш,
мене холодно „паном“ титулуєш,
у діл стидливо голов часто клониш —

нераз і румянець на білі личка
ти викличеш — хоть досить млаво —
так слідно, що хоч невеличка —
в удавано велику маєш в праву.

10. I. 1905.

Збідніла...

Збідніла в тебе вся родина, любко,
остав давної слави блеск — ті герби

і спомини, яких держить ся цупко —
а решта все — лише саміські щерби.

Оттак минає сего світа слава...
Коб лиш в душі ясніли висні ціли —
та в тебе, дівко красна і лукава
душа і серденько також збідніли...

Межи нами...

Межи нами не було нічого —
лиш лучила нас пуста цікавість
і життя нудота, смутон, млавість,
томні устиски руки до того —
межи нами не було нічого...

Так між нами не могло нич бути:
лиш сердечних тих обіймів жарі,
лиш палких цілунків твоїх хмари,
лиш... ах, все те можна так забути —
межи нами не могло нич бути!...
Лютий, 1905.

Казала ти...

Казала ти: любити вічно
буду тебе єдино — ревню!
і вимовляла те так певно.
А нині?... Сумно і комічно!

І ось в смутній — хмарній годині
тебе питаю — як лиш знаєш —

скажи: котру переживаєш
з тих „вічностей“, дівчино, нині?

Як я, бувало...

Як я, бувало, гей в яснім раю
зі сонцем в серцю й душі ступаю —
тоді ти, гарна, у чорну воду
нуряла пишну свою уроду.

І мала, бачу, тверду охоту
мене стягнути в того болото —
рука сховнулася, що там тягнула
й сама без мене ти в нім втонула...

Сон.

Я мав сон: новили ся постаті тихі,
в меланхолію ревну одті,
мали тварі невинні, без грішної пихи
і сумні, як могильні цвіти.

А на тілах легоньких як леготу крила
мали шати мов з білого цвіту.
І казали: З нас кожда була тобі мила,
що їх мав ти багато по світу!

Тай узялись за руки й сьпівали так сумно,
що у мене аж серце боліло...
Аж нараз застогнали, розбігли ся тлумо,
на тім місці щось в мить зачорніло.

В невимовної чорности шату убрана
появила ся постать дівоча —
в мене серце застигло мов крига ледяна...
Хто се був?... Ти дівчино уроча!

Цікавлюсь...

Цікавлюсь, красна, я тобою —
хоть красних знав я так багато,
та не твоєю чуд-красою
вірвалась ти в дум моїх хату —

І не цікавлять твої мрії
і не історія дивна любови —
я знати рад, що в тобі тліє —
який там біс у твоїй крові?

Хотіла здоптати...

Хотіла здоптати мої ти чути,
вірватись до серця могого глибоко,
я, в тебе встромивши і думку і око,
спішив у твій світ без любови без пута.

І вже зупинити ся бувби не міг —
аж гордість мою ти вергла собі
[в ноги
і я стрепенув ся посеред дорони...
Впинилась ти в пороє у моїх ніг...]

пер кождому робучому удержувати 6:25.

Коли славний економіст Адам Сміс називає жоввіра непродуктивним робітником, він помиляє ся; се радше деструктивний робітник. Він не тільки, що не збогачує суспільності ніяким власним витвором, не тільки що спотребовує продукти потрібні до его удержання, але ще й дуже часто іде нищити — без найменшого хісна для себе — овочі праці других.

Але скоро лишень продуктивні робітники порозуміють се, они не дадуть ся даліше використовувати. Супроти облуди сильних, котрі хоч можуть та не хочуть покінчити війни, бо вона для них корисна повинні робітники з'єдинити в сі свої змагання. Можливо, що ся ідея подасть у починах нагоду до глуму і насмішок, та раз примінена як слід і поважно трактована вкаже вона дорогу, по котрій можна буде дійти до мети.

Ми вже маємо трьох людей мира, котрі взаємно роблять собі конкуренцію. Перший се президент Рузвельт, який впровадив американську республіку на небезпечний і коштовний шлях імперіалізму. Тільки, що сей хранитель мира, варт і другий, німецький цісар Вільгельм II., який із любови мира весь час свого правління нічого не робить лиш скріплює армію і флоту. А наконєць третій, слабосилий Ніколай II., що каже себе величати монархом мира, а рівночасно веде війну, яка що до варварства і кількості жертв не має собі рівної.

Усі ті три архангели мира несуть світови оливну галузку, а в той сам час огнистий їх меч вдірає ся всюди, щоб гнати народи на різню. Они всі три гукають на голос: мир! мир! а нишком зітхають: війна! війна!

Як довго це воно тривати ме?

Що сильні сего світа люблять мілітаризм, се і природне і я не дивую ся тому, бо вони й могуті тільки ізза мілітаризму, але що робітники дося ще на стільки дурні і невірні, щоби як собаки стерегли чужого добра в скринях — бо самі нічого не мають — се вже осьме чудесо світа.

Злочинцями є народи воюючі. Спільниками всі другі ті, що творять гей-би публіку як в борбах когутів. Весь час, поки когуги царапають ся і кров їх спливає довкола, аж до хвилі коли один з двох або часто і оба падуть неживі, публіка приплескує з одушевленням.

Але тут не про когутів іде, а про людей, про братів, як се говорить ся у всіх християнських церквах. Що найменш сто тисяч людей впало при обсаді Порт-Артура. Сто тисяч народа! Чи можете собі уявити, що оно представляє? Навіть уява російського Верещагіна на те за слаба. А кому відоме точне число погибших в борбах поміж генералами Куропаткіним і Оямою? Докиньте сих до тамтих, число буде постійно зростати.

А ще ніхто не каже: Доволі!

Але основи вже тепер положені. Ми маємо наш антимілітарний робітничий союз з кличем: „Ні одного чоловіка ні одного сотика на мілітаризм“. На сих основах ялюб ся будувати цілому світови.

Та не забуваймо, що одні тільки продуктивні робітники можуть покласти кінєць війні; всі другі

щирі і доброї волі люди можуть іно скріплювати їх легіони.

Сі робітники мусять раз на все відучити ся говорити: наше значіне за мале, ми не можемо нічого зділати; навпаки, они повинні зрозуміти і голосити во всеуслуханіє: „Ми і тільки ми, ми маємо в руках средство унеможливити кожду війну; ми і тільки ми, ми є вістунами красної будучности, коли то свобода і мир завитають на рівні для усіх“.

Дуже вірно сказав Новіков в своїй книжці: „Марнотравства модерних суспільностей“, говорячи про різні народи Європи:

„Вона прийде (т. зв. федерація) не тоді, коли ми станемо лагідні як голуби і станемо любити ся як братя, але у той час, коли побачимо, що вона підходить під наші інтереси. На се вистарчило-б, коли-б управляючи класи сего заохтіли. І тоді кожен з нас, відкинувши змору взаємної ошуки і здирства, вживати ме на кінєць у перше від сотворіня світа в цілій повні овочів своєї праці“.

Так, воно-б вистарчило... але верховодячі класи сего не хогять, так сей день надійде лиш тоді, наколи робітники порозуміють свої інтереси.

Політичний перегляд.

Австрія. На четверговім засіданню парламенту відповів бар. Гавч на інтерпеляцію Шенерера в справі інтервенції гр. Голуховського по причині промови мін. Райнбабена. Бар. Гавч представив хід цілої дипломатичної акції, однак змісту нот як австро-угорської, так німецької не подав, вважаючи се противне міжнародним звичаєм. Відтак промовляли в дебаті над пром. новелою пп. Фогер, Ельдерш, Плечек і Хоц. — Комісія нетяжкості посольської рішила видати пос. гр. Штернберга за напад на корєси. „Nar. List-iv“ Пеннжа.

Росія. Події біля Мукдену вплинули незвичайно пригноблюючо на рос. круги правительственні, які завзяли ся були за всяку ціну згнобити народне невдоволенє. Пішли в рух такі осоружні средства як пр. в Курьку, де збирано ножівників, щоби били революційних студентів і загалом шкільну молодіж. Однак розрухи тривають даліше. Петербургські фабрики знова обхопив страйк. Страйкарі викликають по фабриках експлозії, стріляють старшину. Вчєра виконано в Петербурзі атентат на полковника Прогульбичіо. Нині вибух динамітовий набій в готелю Брістоль на Ісаївській площі. Близших подробиць про се поки що нема. — В Фінляндії вбивають терористи поліцаїв і їх конвентів. Революта обхопила теж Гурію. В Баку ще нема ладу. Показує ся, що там само правительство побудило магометан до різани Вірмен. Террор триває даліше і в Польщі. На Україні вибух острій страйк в Катиринославщині в копальнях в Щербінові. Страйкарі кинули ся руйнувати фабрику, причім прийшло до бою з військом.

Німеччина. На передвчєрашнім засіданню німецького парламенту мотивував пос. Шефлін своє внесенє в справі загального введення 8-ми годинного робучого дня.

Франція. Палата депутатів прийняла всі артикули закону фінансового. — Пос. Бодрі Ассон по відчитанню заяви осуджуючої антиклерикальну політику правительства змілів.

Балкан. На Балкані знов заносить ся на бурю. Галімі-баша повідомив Порту, що 8 тисяч болгарських повстанців має сими днями вдертись до Македонії.

Греція. Нововибрана палата послів буде складати ся 160 послів міністеріальних а 76 опозиційних.

Росія й Японія.

Вчєра наспіла із поля борби Йовова вістка для Росії, що Японці заняли о 11-й год. рано Мукден, старинне місто гробниць хінських володарів. Се ще не все лих. Ось і желізничий шлях між Мукденом а Теліном знищений. Росіянам прийде ся ратуватись втечею бічною лінією на Фушан, але й тут нема вигляду, бо відворот мабуть перетяли вже японські війська, до чого стремлять форсовними маршами. Оттак звершила ся катастрофа Куропаткінової армії. Тепер ходить лише о стєпень тої катастрофи. Питанє лиш кілько війська вдасть ся йому виратувати із сего страшного погрому. І тепер вже наспіла чутка що двіста тисяч Росіян себто центр армії відтятий від прочої армії і з усіх усюдів оточений Японцями. Те, що діяло ся через послідні дні під Мукденом перевишє своєю страшливістю все, що мож собі подумати. До бою станув майже мільон людей, при чім Росіяни мали чисельну перевагу і улягли лише завдяки стратегічній перевазі Японців та завдяки таланови їх вождів. На поля борби лягло поверх сто тисяч люда. Були хвилі, що гори трупів з легка приєпані землею, ставали для воюючих сторін — оборонним валом.

І ось російські донесєня із послідних днів, які стереетично повторювали про поліпшенє ситуації на їх користь, про витрєване на становищах, здєскридували знов невмолімі факти. І знов являє ся японський жоввір увінчаний побідою, окупленою потоками крови. Дали ему єї культурна перевага і свєтє почутє пожертвованя для рідного краю та вмільєть вождів, хоч їм а головно Оямі, європейскі критики закидували спершу кункаторство. Тепер після мукденського бою признають вже і вони, що весь план Оямі був сконструований геніально. Маршалок Ояма оперував чотирма арміями. Східну армію вів ген. Курокі, західну побідник Порту Артура ген. Нодзу, східну половину центра ген. Ногі а західну ген. Оку. Крило східне позірними атаками заангажувало армію Куропаткіна так, що тимчасом ген. Ногі поробив значні поступи на захід і північ від Мукдену, передовсім після занятя Мад'яну над Гунго, коли зміг здлучити ся в перетінє із армією Оку. Росіяни традили одну позицію за другою, а вінці страдили навіть на центрі армії Гуаншан, де була головна квартира Куропаткіна. Північні горби від Мукдену вже в руках західного крила японського. Одинокий шлях для Росіян на Фушун, де сходять ся Курокі із Оку.

Можна надіяти ся що Японці не повторюють вже сям разом ошибки із під Ляояну і використають побіду, належно переслідуючи втікаючих... На морі російська могутість знищена, коли не числити дотеперішньої опереткової ролі ескадри Рождєственського. А на суші прийшов упадок Порт Артура, а наконєць погром під Мукденом, не кажучи про прочі побіди японські. Отсе все значить, що воєнна слава Росії лежить в поросі, єї престиж у Азії зломаний. Єдиним одвітним виходом бувби для неї мир а в слід за тим переведенє внутрішнього ладу в державі, се заповідав маніфєст Александра II. по парискім мирі після здачі Севастополя. Тоді прийшло знєсеня кріпачтва, теперже може відродитись російська держава тільки під теплом промінїв свободи — конституції.

Із дебатів над народним шкільництвом в Австрії.

Ми вже згадували про дебат у руским шкільництвом, яку розвели в бюджетовій комісії при титулі „народні школи“ послі Барвіньський і Романчук. Пос. Барвіньський не помилав також постулатів буковинських Русинів, але домагав ся переміни черновецького семінара учительського на утравістичний руский і румунський і основаня таких же шкіл взірцевих, з огляду на те, що ті семінари мають приспособляти учителів і учительок для руских і румунських шкіл. Позаяк в краю живе 41 проц. Русинів, 31 проц. Румунів а лише 22 проц. Німців (з Жидами разом), отже руске і румунське насилєне займає $\frac{3}{4}$ а німецьке лише $\frac{1}{4}$ краю, а тим-

часом учительський семінар є німецький. Така реформа є конечно потрібна з чистого педагогічних причин. Крім того домагав ся такого уладженя в черновецькій греко-православній школі для хлопців для рускої молодіжи що до викладової мови, як се заведено в міських школах тамошних і поставив резолюцію по мисли давніших внесєнь пп. Василька і Пігуляка...

У відповіді на жалоби передбєсідників промовив опісля міністер др. Гартель, який зазначив, що він все старає ся бути безсторонним, справедливым і лагідним. Він готов причинити ся до того, щоби поступованє дисциплінарне що до народних учителів було змінєне відносно духови часу, але буде наставати на се, щоби не виходило поза межі можливости законної. Так уже в порозуміню з міністерством ухвалєно такі закони в стирійскім і моравскім соїмі і міністер думає, що учительство повинно бути вдоволенє сими законами, котрі одержали санкцію і можуть иншим соїмам послужити яко готові взірці. Тимчасом буковинського закона дисциплінарного, недавно ухвалєного, не міг міністер предложити до санкції, позаяк на основі сего закона самі учителі мали би творити дисциплінарний сенат. Міністерство не супротивляє ся тому, щоби й заступники учителів засідали в дисциплінарнім сенаті, але не може на се згодити ся, щоби із сего сенату були виключені представники шкільних властей. Міністерство просвіти занимало ся основно з підмогою заводових людей справою реформи семінарів і наукового плану і думало ввести для проби в семінар в Берні V-тий рік. Однак реформа така вимагала би зміни державного закона шкільного, що в нинішних часах не було би легко перевести, а позаяк і многі покликані круги заявили ся проти такого продовжуваня наук в семінарах, то міністерство залишило ту думку, а гадає частину матеріалу наукового з I. і II. року переложити до приготовної класи і так улекшити науку на вищих стєпенях. Недостача учительських сил в Галичані поясняє ся не так числом учительських семінарів, як радше сею обставиною, що понад 60 проц. учителів, котрі вже осягнули кваліфікацію і посади, перенєсло ся до инших заводів, наслідком низьких плат учительських в Галичині. Міністер готов однак призволити на отворенє рівнорядних клас в семінарах учительських, щоби зарадити переповненню і дати спрємогу більшому числу приспособляти ся до учительства. Міністер признає, що семінари у Львові і Сокалі невідповідно уміщені і готов приступити до будови, але плани будови мусіли бути перероблені в міністерстві внутр. справ, а крім того викидає міністерство від Ради шк. кр., щоби подала ему підприємця такої будови. Крім того справа сокальського семінара синишла ся задля недокінченних же пересправ що до правних відносин між громадою а правительством. Що до рускої школи вправ при семінари в Перемишлі не надійшла ще доси відповідь Ради шк. кр., якої міністерство зажадало (по ухвалєню резолюції ще в 1902) в тій справі. Що до рускої школи вправ в Заліщиках не наспіла з Ради шк. кр., ніяка предлога. Міністерство просвіти готово підішпити становище і матеріальний бит учителів і учительок шкіл вправ дорогою адміністраційною, бо законодавною дорогою пішла би справа в проволочку (в тій справі ухвалила комісія бюджетова зменшити літа служби на 35 літ, додати шість звільнєнє і уможливити посуненє по 15 роках до IX. рангі). На останку заявив міністер просвіти, що регулямін шкільний є ще предметом нарад в міністерстві, де ще мають бути узгляднені різні потреби і домаганя поодиноких країв і замітки пороблені деякими радами шкільними. Окрім того обіцає міністер дати деякі поясненя особисто пп. Барвіньському і Романчукові.

НОВИНКИ.

Чернівці, 11. марта 1905.

Державна запомога для Буковини. Міністерство внутрішних справ в порозуміню із міністерствами скарбу і рідництва призначило до розпоряди-

мости Буковинського краєвого правитель-ства суму 60.000 кор. із кредитів запо-могових ухвалених законом із дня 23. лютого 1905 В. з. д. ч. 25 а призначе-них на переведення державної акції за-помогивої викликаної елементарними не-щастями. Ся запомога однак не є при-значена на закупню лаші. На сю цілль признало міністерство рішництва крає-вому правительству кредит до 20.000 корон, із якого будуть користати ті бу-ковинські громади, яким недостача лаші дає ся в знаки найбільше. Загалом отже признало центральне правительство із за-помогових кредитів для Буковини суму 80.000 кор.

За економічним розділом Ав-стрії від Угорщини заявила ся бу-ковинська торговельно-промислова палата відповідно до внесеня радника Центнера поставленого на засіданю палати, що відбуло ся дня 9. с. м.

Борба з пелягрою. Дня 3. марта с. р. відбуло ся під проводом краєвого президента засіданє тіснійшого комітету, що займає ся поборюванем пеляграної пошести, що так розвельможнила ся на Буковині. Натім засіданю рішено оснувати народні кухні в Тешівцях і Волівцях, де буде ся харчувати недужих. Порішено також обчислити докладно число навще-них пелягрою в Раранчу а евентуально в Старій Жучці, щоб і в сих місцево-стях заснувати народні кухні, як буде сею треба. Поставлено також поро-бити відповідні кроки до того, щоб усу-нути виключне або й переважне лише відживлюванє кукурудзою, якого придержує ся тутешнє населенє. Із сим лучити ся — що зовсім зрозуміле — переміна земельної управи на Буковині. В сій справі постановлено обмежити а зглядно випирати управу кукурудзи. Як довідуємо ся, то справою сею займають ся міро-датні чинники дуже живо. На сю цілль призначило вже краєве правительство 15.000 кор. а краєвий виділ 5000 кор. на р. 1905.

Із університету. До правно-істо-ричних іспитів, що відбували ся під про-водом сов. двору проф. др. Кляйнвехтера, зголосило ся 39 кандидатів із того апро-бовано 14, репробовано 12, а 13 від іс-ниту відступило.

Із судової салі. Серію розправ присяжних закінчило діло Юрія Руснака, селянина із Купки, якого державна про-кураторія обвинила о вбійство Василя Балокана. Руснак після бійки із Балока-ном підсів на него і побив его остріш-кою так, що він по трох днях терпін-ю помер. Обжалуваний, якого оборону вів адвокат др. Василевский, боронив ся тим, що він допустив ся злочину в стані не-тверезім, що свідки однак опрокинули. На основі вердикту судіїв присяжних засуджено обжалованого на 18 місяців тяжкої вазниці із одним днем посту кож-дого місяця і темницею на 10. січня, як в річницю злочину.

Конець м'ясиць. Ось вже і по м'ясицях. По веселих танцях і забавах, які все ще відіграють роллю місяця, де молодці із дівчатами пізнають ся, за-люблюють ся ну а відтак... часами же-нять ся — наступає доба посту, доба відпочинку для тих, що гуляли і доба плачєня рат і процентів для тих, що мали кого возити по вечерках... Із по-слідних днів м'ясиць годить ся згадати вечерок рум. акад. тов. „Висовіна“, що сьвяткувало 25 літе свого ієтнованя. У вечерку тім брала значний уділ і руска інтелігенція із відєм. др. См.-Стоцким на чолі. — Незвичайно інтересним був вечерок поштового клубу, що зповнів на-сліддував черновецький ярмарок на св. Петра. Не бракувало на нїм навіть на-шого мужика із живою ялівкою, яку ему жидівські купці „шарнули“ з перед носа. В перервах між загальними танцями ви-ковували поодинокі групи народні танці. Між иньшими збирала оплески група мужиків (Січовики) за прегарну сольову коломийку. — Ряд руских забав зам-кнув вечерок „Союза“, на яким явило ся дуже багато публіки рускої а не-меньше не рускої. До кадрія стануло мало що не сто пар так, що для тан-цюючих було дуже пожадане щоб розсуну-ти на той час стїни салі „Народного Дому“. Жвава забава аранжована пп. Ластовенким і Карбулицким тривала аж до самого рана. І не диво, сеж кінчили ся м'ясиці...

Хто засолодив ся лікером? Бруншвіцка фабрика лікерів Seidel & Co. подарувала була в дїті м. р. 6000 фляшок лікеру для російської армії. На російській границі зажадали власти у фабрики мита від подарованого лікеру. Розуміє ся, що на те фірма не пристала і додала, що, як митові власти будуть обставати при домаганю мита від лікеру призначеного для армії, то фірма зажадає звороту лікеру. На се не відповіли власти вже нічо, а фірма мимо пошукувань свого агента і ні-мецького конзуля у Варшаві не може і досі довідати ся, що стало ся з лікером. Процав без вісти. Ним заосмотрили ся мабуть пограничні чиновники на довгі часи, а манджурскі салдати можуть роз-копувати ся водою із придорожних баюр...

Із Юрківців. Сими днями був наш шкільний будинок подібний до яко-гось вулькана. Вечером коло пів до ше-стої години вибухла з комина, що був заневищений саджею, така велека по-ломінь із жаркими іскрами, що ситуація стала грізна для шкільного будинку і для всіх сусідів. Та на алярм шкільного дзвона а особливо на знак сурмача ту-тешної „Січи“ збігли ся майже всі „Сі-човики“ і взяли ся дуже пильно до ра-тунку. По тяжкій і досить мезоляній праці удало ся Січовикам огонь злокалі-зувати. Визначив ся тут передовсім Василь Мацько Юрія. Мозольна була ся праця головно тому, бо наші Січовики еще не мають жадних приборів пожарних, тож борбу з огнем мусить перевести при дуже прикрих обставинах. — А. З...

Оповідки і іменованя:

Буковинський інспектор вете-ринарії. Цісар надав старшому повіто-вому ветеринареви в Чернівцях Никола-еви Луческулови титул і характер ін-спектора ветеринарії.

Із краєвого правительства. Кр. през. іменував правительственного офіці-ала Василя Іванця адюнктом дирекції помісничих урядів.

Контрольна стація средств спо-живних. „Wiener Ztg.“ оповіщує ого-лошенє міністерства справ внутрішніх і судівництва про отворенє контрольної стації средств споживних в Чернівцях.

Перші загальні збори спожив-ного товариства „Взаємна Вигода“ зареєстрованої спілки з обмеженою пору-кою в Веренчанці відбудуть ся дня 19. марта 1905 о 11-й год. перед полуднем в будинку читальняним з сїдуючим днє-ним порядком: 1. Вибір управи. 2. Ви-бір надзорчої ради. 3. Вільні внесеня. — Іван Шадковський.

Споживне товариство „Взаємна Вигода“ в Боянчуку скликає перші загальні збори в Боянчуку в домі Івана Вакара на день 19. марта о 1-й годині попол. з сїдуючим порядком днєвним: 1. Обясненє статутів. 2. Вибір управи і надзорчої ради. 3. Вільні внесеня. — За товариство: Дмитро Кучерявий.

Посмертні вісти:

В ночі на 4. марта помер у львів-ській клініці Микола Гмиря на 23. р. життя. Покійний, син селянина полтавської губернії виховував ся у полтавській семи-нарії духовній, яка видала вже чимало борців за визвіл українського люду. І пок. М. Гмиря пішов у завзятий бій із дужими й багатими ворогами, вступаючи в члени Української Революційної Пар-тії, та незабаром попав у кігті росій-ських жандармів. Арештовано його 1903. року за розширюванє „Селянина“ і инь-ших видань У. Р. П. Вісьмимісячна тюрма, лиха їжа, знущаня тюремної при-слуги й прокурорскі й жандармскі допроси розвинули у пок. чахотку до тої степеня, що для него не стало ратунку. Опинивши ся на воли, виїхав пок. Гмиря за кордон, де Львова, щоб на еміґрації дальше працювати для своєї ідеї, та тут вже незабаром скосила смерть догоряюче жи-те молодого борця, що кинув у жертву рідному краєви цілого себе. В. е. п.!

НАУКА, ШТУКА І ЛІТЕРАТУРА.

Театральні вечери. Черновецьке мужєске товариство музичне постановило в часі від 12. до 26. марта с. р. ула-дити в саду музичного товариства кілька-

найцять „театральних вечерів“, призна-чуючи чистий дохід із них на пенсійний фонд своїх учителів і на фонд подоро-жєвий товариства. Перший вечір відбуде-ся сеї неділі, дня 12. марта із сею про-грамою: I. В чотири очі, одноактова комедія Людвіка Фульди; — II. Неша-фований діамант, жарт в однім акті А. Бергена і III. „Зачарована скрипка“, одноактова оперета Метсеса і Шева-лета в нїм. переводі Бона, музика Офен-баха. Ціни місць: ложка (для 4 осіб) 10 кор., крісла І-рядні 3 кор., в дальших рядах 2 кор., крісло на балконі 1 кор., вступ на салю 1 кор., студентська карта 60 сот. Початок представлєня о год. 8-й.

Із нашої журналістики. Львів-ський тижневик „Гайдамаки“ з відсе-дженем вазничної кари редактора Мих. Петрицького стала знов виходити. „Вольне слово“, що заступало місце „Гайдамаків“ вже не виходить.

Кацапська наука. Львівські кацапи стали видавати новий „научний“ місяч-ник „Вѣстникъ Народного До-ма“. Половину першого випуска сего мі-сячника, який обнимає всего на всего 16 (!) ст. займають замітки із приводу рос-ійської війни. Видно не кріпка кацапська наука і „скудне“ число їх учених! Як відносить ся кацапський сїнедріон до на-уки — на се найліпше свідчить те, що совіт Львів. Нар. Дому усунув др. Л. Сьвятитського із уряду бібліотекаря і за-боронив ему користати з бібліотеки із за того лише, що він має радикальній-ші думки від старих запісєнїх кацап-ських сїнедріонів! (яв).

Справа української інтеліген-ції в програмі української народ-ної партії. Ст. 112—16-ки. З дру-карні товариства „Рускої Ради“ в Чер-нівцях під зарядом Івана Захарка. Під сїм заголовком вийшла сими днями по-літична брошура, у якій невеличка час-тина закордонних Українців, що творить У. Н. П., висловлює свої погляди на теперішню ситуацію України. Предста-вивши шляхи, якими добували й добува-ють собі волю иньші поневолені народи європейскі та з'ясувавши своє становище супроти иньших українських партій, ста-рає ся автор сеї публікації переконати загальн. интелігентів, що одиноком ра-тунком єї се націоналізм. Коли він як „ан-гел пімєти для пануючих і визискуючих націй, ангел пімєти за уноспїлджєних — страшною червоною хвилею прокотив ся по краях уноспїлджєних націй рабів“ то „слідком за ним розступали ся хмари і проглядало сонце свободи“. Характерно, що члєни У. Н. П. є противниками все-російської конституції й парламенту, ува-жаючи, що ті інституції дадуть Москалям сиромогу безперемонного гноблєня Укра-їнців, як і в абсолютній державі!... („Справу укр. интел.“ мож набути по ціні 55 сот. у п. Гаврила Гордого, уряд-ника „Селянської Каси“ в Чернівцях, ул. Петровича 2.) (яв)

Др. Олександр Вайсмаєр. **Про туберкульозу, охорону перед нею і її ліченє.** Переклав Евґєн Бурачинський. (Лїт.-наук. бібліо-теки ч. 97—98.) У Львові 1905. 3 дру-карні Наукового Тов. ім. Шевченка. Ст. 144—16-ки. Ціна 90 сот. — Сухоти се страшна хвороба бідних, страшніша від холери, бо ось в Прусах за 40 літ умерло на холеру 343.953, а сухоти забрали за той час понад 3.500.000. В Австро-Угор-щині терпить на сю хворобу мільон лю-ді, а річно вмирає на ню в самій Австрії (без Угорщини) 93.000. А смертність та ростє рівномірно, чим низше сходить мемо у верстви сусїпільній, що тяжко граютьнх на чорний хлїб серед поганих гігієничних умов. „Чоловік не вмирає, він вбиває себе“ сказав один французь-кий лікар. Се — як справедливо замі-чено в передмові — мож віднести пере-довсім до туберкульозу. Маса жертв єї зростає лише через несвідомість, як єї остерегти ся, як з нею бороти ся. Отсе знанє може дати тільки лікарська наука. А книжечка, яку тепер видала Видав-нича Спїлка, містить в собі як раз по-сліднє слово науки про туберкульозу. Попри вступ розпадає ся ся розвідка ще на отсі частини: I. Причина туберку-льози. II. Туберкульоза, її перебіг і роз-ширенє і III. Охорона перед туберкульо-зою і ліченє її. (яв)

Еміль Золя. „Жерміналь“ з французького переклав Олександр Па-

шкєвич. Видано під редакцією Івана Франка. З друкарні Наук. тов. ім. Шевч. Ст. 727 + II передмови. Ось коштом і заходом Видавничої Спїлки одержує на-ше письменство перший раз в цілости перевід славної робітничої повісти Ем. Золя. Перевід доволі гарний; властивого кольориту додав йому др. Франко тер-мінологією із життя наших ямарів. Ціна книжки в оправі 6 кор. являє ся супро-ти незвичайно значного обєму видани зовсім не великого.

„Руска Хата“. Ч. 4. із 20. лютого містить: Поезії Василя Пачовського (I—II) і Осипа Шпигля: Осєнню, На народній мотив і Зимою (із портретом автора). — Дурна гуска, оповіданє Вячеслава Будзи-новського (із портретом автора). — Со-нєти Франца Михайлова. — Адонаї і Бербера, оповіданє Михайла Ядкова (ко-нець). — Сокільський гимн, Волод. Іван-ця. — Нещасливий випадок, новелька Ів. Франчука (початок). — Юра Соло-мійчук — Юзєнчук (із портретом). — Пан, опов. Кнута Гамзуна. — Неясна справа Кольмана Міксота (дальше). Крім сего містить 4. число портрети Ю. Романчука, В. Пачовського і В. Вир-чака і фотографію „дзвіниці“ зрубленої печеніжинськими січовиками. — Як видно се число подає значно різноріднійший зміст від перших. Разить тільки різке занедбанє статей популярно наукових. Ціле число виповняє майже одна беле-тристика!

„Ruthenische Revue“. Ч. 4. міс-тить: Die Mundsperrē in der Ukraine. Von Askēto (Kijew). — Das Ausland über die ruthenische Frage. „Dagens Ny-heter“ — „Aftenbladet“ (Stockholm). — Briefe aus und über Russland. Von Ro- manow. — Aus dem Paradiese der Ru-thenen. Von Landtagsabgeordneten T. Bohaczewskyj (Lemberg). — Lite-rarische Charakterbilder. VII. P. Kulisch. Von O. Turjańskijs (Wien). — Vom Fischer Panas Krut. Eine Erzählung von Iwan Łewickij (Kijew). — Rundschau. В Rundschau подано звістки про львівське товариство педагогічне і тов. Ів. Котлярев-ського.

Малий фейлетон.

I. Урядові донесєня.

(Після рос. агенції тел.)

23. січня. Вчєра підчас робітничої революції застрієно 200 бунтівників.

24. січня. Показує ся, що число ро-бітників, вбитих дня 22. б. м. вино-сить 86.

25. січня. Супроти розширюваних пересадних вісток, що походять із англій-ських жєрєл, констатують власти, що чи-сло жертв із дня 22. б. м. виносить лєдві 50.

26. січня. Найновіші доходженя ви-казують, що підчас подій із дня 22. б. м. втратило жите 28 осіб.

27. січня. Події із дня 22. б. м. при-несли 13 жертв власної легкомудрости.

28. січня. Після рапорту поліцмай-стра зайшли дня 22. б. м. тільки два случаи смерти, а їхньою причиною було самоубійство.

29. січня. Рідко коли була смертність в Петербурзі така незначна як дня 22. с. м. Тої днини не було в місті ні од-ного случая смерти.

30. січня. Поміж товпою, що мані-фєстувала дня 22. б. м. на честь Най-милостивішого Гєсєударя, находила ся — як тепєр виявило ся — також одна жінка при надії. Серед етиску наступили ро-дини і Росія збогатила ся о ще одного вірного підданого нашого монархи.

II. Цар у Горкого.

„Прощу тебе коханий Горкий, будь ласкав сїдати. Тільки до чого би то до-вело, як би кождий, що має якієсь при-чини до невдоволеня, поєтавав проти своєї зєрхности.“ Сносїб, в яким обхо-дила ся зі мною послїдними часами Бєзя, хиба не був дуже гарний. А чиж я мимо того старав ся єї усунути від власти?“... (Із „Simplicissimus“-a).

Оголошення Кас райфайзенських

Каса позичкова і щаднича для громади Чернівці відбуде свої загальні збори за рік 1904 в неділю, 26. н. ст. марта с. р. в 3. годині пополудню в домі ул. Купнівська ч. 10. з наступним денним порядком: 1. Прочитане протоколу. 2. Справоздане касове за рік 1904. 3. Біляне за рік 1904. 4. Зміна в раді надзорчій. 5. Відні внесення і запитання.

Микола Григорович касієр.
Михайло Коралевич голова.

КАНЦЕЛЯРИЯ
друкарні товариства „Рускої Ради“
отворена
в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Марка охоронна: котвиця
LINIMENT. CAPS. COMP.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий **усмирюючий лік на втиране** по ціні 80 сот., 140 кор. і 2 кор. можна купити у всіх антиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „котвиця“ з антики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим охронним знаком яко правдиві.

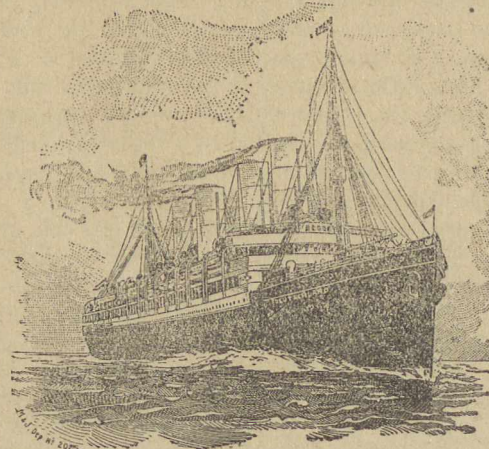
Антика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

Лінія Гамбург—Америка

Проста переправа без пересідання.

Знаєм із своєї скорости почтовим і поспішним кораблем т. зв. Doppelschrauben-Schnelldampfer.

З Гамбургу до Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудневої Африки і Східної Азії.

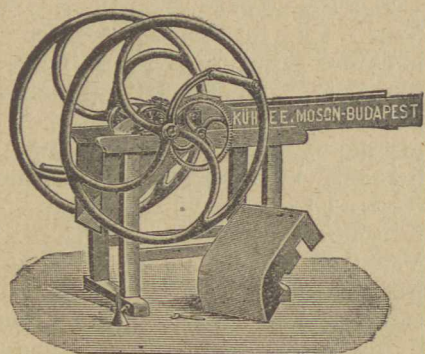
Парівці „Гамбург—Америка“ лінії відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажири їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всіх стадій Сполучених держав і до Канади
Генеральна агенция для Буковини:

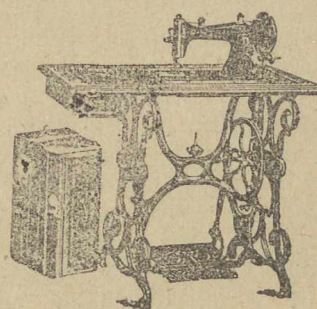
ЗАСТУПНИК: Герман Мітельман,

7 (2—12)

Чернівці, ул. Ратушева 11.

Найбільший склад машин на Буковині
ДАВІД ФЕЛЬДМАН,
Чернівці, ул. Почтова
(забудоване біржи)

13 (1—4) н.

поручаю на весну Вп. П. Т. Публіці свій багатий склад різнородних машин для менших і великих господарств, різнородні рілничі знаряди у великій виборі і всякої конструкції по присутних цінах.

Великий склад машин до шиття, дешево і на рати.

Ретельна услуга.

Цінники даром і оплатно.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

В мясниці поручає новости для Пань і Панів.

Вахляри наймоднійших виробів з т. зв. пераової пікаралузи з етруськими перами, Marabout, Pointlace, соломкові і з гази білі в різних красках від найдорозших до найдешевших.

Вступ на бал послідна новість великий вибір.

Рукавички Glacé, шовкові гладкі т. зв. аjour Muskellire ріжної величини.

Паньчохи і зарукави шовкові, пішшовкові, гладкі, білі і в різних модних красках.

Черевики балеви, лякерки, білі Glacé, золоті, Chevreux з гафтом або без него, ціжемки і піччеревики.

Хусточки до носа шовкові, гладкі, або гафтовані, з батишту полотна в різних модних красках.

Капелюхи і краватки, атласові кляки, циліндри, балеви наймоднійші краватки.

Мужескі сорочки сальонові, з піковими і шовковими передами, ковнярики, маншети найновішого рола.

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта фабрикати з фільцу, льодену, у Відні, і Оєнна Піхлера і Синів в Грацу Борсольна в Александрії. Найбільший вибір пішцу і т. и. в різних фасонах.

Знижені ціни товарів футряних і артикулів зимових.

Футряні боа правдиві перекі, з куни, ласию, кретові ріжної рола футра медвежі — до того відновідні муфи для дівчат і дитий. Футряні і суконні шапки, кучми т. зв. Persianer, Sealskin, Nutria як також барети для дівчат і дам ріжної наймоднійшої сорти.

Вовняні і зимові товари. Правдиве біле систему Егера, др. Лямана, вовняні калісони і майтки, рукавички, отримачі колін і пульсів, паньчохи, хусточки з Хемілі, вовняні шапочки чепці для дівчат і дитий — загортки на коліна до подорожи і т. д.

Конфекция диточої одіжи, як жакети, плащики до того капuzzi, ковнярики, все після найновішої моди.

Товари обувані. Склад америкнських черевиків фабрики обуви Антона Чапека у Відні. Найбільший вибір ріжної обуви Box calf, з телячої сатинованої шкіри і т. и. ліпшої сорти. Чоботи фільцові, до польовання, взагалі ріжна обув.

Кальшші і черевики до ситгу найліпші фабрикаті.

Замовлення з провінції виготовляють ся сейчас. Товари котрі не подобають ся, приймаю назад.

МИЛОШІХТА

„Олень“

„Марка“

„Ключ“

Найліпше найвидатніше і найдешевше мило. Вільне від всяких піклдливих домішок.

Всюди до набутия

При купні належить зауважати, аби кожний кавалок мила мав напис „SCHICHT“ і повисшу марку охоронну.

41 (11—18) н.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне корабельно-перевозове тов. в Триєсті.

Правдивий пасажирський оборот до Америки через Триєст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агентів.

6 (3—10) н.